

UDENRIGSMINISTERIET

Den 5. januar 2005
FNV, j.nr. 400.E.2-0-0.

Ekstraordinært rådsmøde (almindelige anliggender og eksterne forbindelser) den 7. januar
2005

Samlenotat

1. Formandskabets gennemgang af Jakarta ASEAN møde (side 2)
2. Koordinering og forberedelse af donormøde i Genève (11. januar 2005) (side 2)

1. Formandskabets gennemgang af Jakarta ASEAN møde

Nyt notat.

Formandskabet og Kommissionen ventes at give en status og gennemgang fra ASEAN mødet i Jakarta, der bliver afholdt den 6. januar 2005.

Dansk holdning

Fra dansk side vil man tage formandskabets gennemgang til efterretning.

Andre landes holdninger

Det forventes, at øvrige lande ligeledes vil tage formandskabets gennemgang til efterretning.

Overvejelser om nærhedsprincippet er ikke relevante i forbindelse med dette dagsordenspunkt.

Folketingets Europaudvalg har ikke tidligere modtaget samlenotat om sagen.

2. Koordinering og forberedelse af donormøde i Genève (11. januar 2005)

Nyt notat.

Der forventes en gennemgang på mødet af EU og medlemsstaternes nødhjælps- og genopbygningsindsatser. Der vil især være fokus på nødvendigheden af en tæt koordination mellem de enkelte donorer. WHO forventes at fremlægge en rapport, der fokuserer på nødvendigheden af især indsatser inden for sundhed, herunder adgang til rent drikkevand.

Dansk bistand

Regeringen har den 31. december besluttet at øge bistanden til foreløbig 300 mio. kr. – som samlet ramme for nødhjælp og genopbygningsindsatser i de lande, som er værst ramt af flodbølgen.

Det er Udenrigsministeriets vurdering, at katastrofens omfang tilsiger, at hovedparten af de 300 mio. kr. ydes som nødhjælp (humanitær bistand). Derfor er der som udgangspunkt lagt til grund, at der i nødhjælpsfasen allokeres omkring 200 mio. kr., og at der til genopbygningsindsatser allokeres omkring 100 mio. kr. Herudover har regeringen besluttet, at man er rede til udover de 300 mio. kr., at omprioritere dele af den særlige miljøbistand til indsatser til miljømæssig genopretning af de ødelagte områder, herunder reetablering af vandforsyning (120 mio. kr. udover de nævnte 300 mio.kr.)

Bortset fra de første ca. 10 mio. kr., som tages over 2004-bevillingen, og de 120 mio. kr. til særlig miljøbistand vil nødhjælpsindsatsen skulle finansieres over katastrofebevillingen for 2005. Også genopbygningsindsatsen vil skulle bevilges i 2005, mens gennemførelsen i sagens natur vil kunne række ind i efterfølgende år. Der vil dog også for genopbygningsbistanden blive lagt vægt på så hurtig gennemførelse som muligt.

Nødhjælpsindsatsen

De danske humanitære midler fordeles typisk ved en 50/50-nøgle til hhv. danske nødhjælpsorganisationer, inkl. Røde Kors, og internationale nødhjælpsorganisationer, især FN-organisationerne. En sådan nøgle, som selvsagt ikke skal være bindende, men retningsgivende, tænkes også anvendt i den nuværende situation.

FN appellerer til, at de fleste midler doneres som ikke-øremærkede bidrag, som gør det muligt for organisationerne at operere fleksibelt i forhold til den vanskeligt planbare udvikling.

Af de i alt ca. 200 mio. kr., der tænkes anvendt til nødhjælp, arbejdes med følgende tentative landefordeling, som tager hensyn til de relative behov: Indonesien 115 mio. kr., Sri Lanka 80 mio. kr., andre lande 5 mio. kr. Midlerne tænkes fordelt på følgende organisationer, idet de største behov angives at være rent vand, mad og medicin:

Danske NGO'er m.v.

Som anført påregnes en samlet nødhjælpsindsats gennem danske NGO'er (samt Beredskabsstyrelsen og Forsvarsministeriet) på foreløbig omkring 100 mio. kr. En række indsatser er allerede igangsat:

Sri Lanka (i alt 27 mio. kr.) – under uddeling:

- Dansk Røde Kors: 8 mio. kr. til telte, mad, og anden nødhjælp og psykosocial bistand,
- Folkekirkens Nødhjælp: 8 mio. kr. til vand, mad, medicin
- Dansk Flygtningehjælp: 6 mio. kr. vand og mad fordelt til 20.000 mennesker
- Styringsenheden i Colombo: 5 mio. afsat til hurtige indsatser, herunder rent vand og ligtransport for at bidrage til reduktion af sundhedsrisici

Indonesien (i alt 11 mio. kr. mv.) – uddelt eller på vej:

- ADRA: 5 mio. kr. Fødevarer, medicin, tøj fordelt i Sumatra. Yderligere på vej.
- Dansk Røde Kors: 2 mio. kr. til vandrensningstabletter, telte, redningskasser, tæpper mv. er på vej, men forsinket pga. "trafik-propper". DRK har desuden udsendt et stort antal delegater/eksperter finansieret af UM til Indonesien og flere af de andre lande.
- BRS: 2 mio. kr. (estimeret): opsætning af krisecenter.
- Decentral ambassadebevilling: 0,3 mio. kr.
- Dansk Flygtningehjælp: i gang med at udsende 7-9 personer til WFP's operation over den UM-finansierede beredskabsliste.

Indien (ca. 500.000 kr.) til decentral ambassadebevilling samt fra Dansk Missionsråds nødpulje. Vand, nødhjælpsartikler og medicin.

De resterende midler vil blive udmøntet i løbet af de kommende uger, baseret på ansøgninger også fra andre NGO'er. Flere ansøgninger er allerede modtaget, men det er selvsagt afgørende, at bevillinger ikke ydes på grundlag af et 'first come, first serve'-princip.

NGO'erne har forventning om, at alle forslag som kommer i løbet af de næste par uger vurderes efter samme principper, og at midlerne anvendes, hvor indsatserne giver størst mulig effekt.

FN-systemet

Samlet set forventes ligeledes omkr. 100 mio. kr. ydet gennem FN-systemet. Både for at understøtte FN's generelle koordinationsfunktion i nødhjælpssituationer og fordi en række FN-organisationer erfaringsmæssigt yder en fremragende indsats i sådanne situationer. Det danske medlemskab af Sikkerhedsrådet og den fokus, der også af den grund er på dansk FN-politik, tilsiger også en markant bistand gennem FN-systemet.

Foreløbig er ydet:

- 25 mio.kr. til UNICEF til bl.a. vandforsyning
- 25 mio.kr. til WFP til fødevarebistand

Udover evt. yderligere bidrag til disse to organisationer, vil det også blive overvejet at yde bidrag til WHO (medicin-forsyning) og til OCHA (udsendelse af eksperter og generel koordination af indsatsen, også på landeniveau)

Rent drikkevand m.v.

Sikring af rent drikkevand, gennem etablering af små og store vandrensningsanlæg, brug af vandrensningstabletter og hurtig reetablering af nedbrudte vandforsyningsfaciliteter, er klart i fokus for den danske nødhjælpsindsats, både i relation til indsatsen gennem danske NGO'er, gennem Beredskabsstyrelsen/Forsvaret og gennem FN-systemet. Følgende initiativer er iværksat:

- Beredskabsstyrelsen har den 1. januar afsendt (til Indonesien) sine to vandrensningssæt med kapacitet på henholdsvis 1200 og 500 liter/timen samt to personer, der kan instruere om anvendelsen af vandrensningsmateriellet,
- Et af forsvarets C-130 Hercules fly er afsendt til Sri Lanka med seks vandrensningsanlæg og 35 mindre kommercielt indkøbte enheder samt anden nødhjælp,
- Et kommercielt hyret transportfly vil medtage yderligere vandkapacitetsanlæg, tæpper og telte, som er i stor efterspørgsel, til Sri Lanka; forventet afgang mandag,
- Et tredje fly er hyret til udsendelse af vandrensningsanlæg m.v. til Sumatra med forventet afgang onsdag,
- Danske ingeniører fra COWIconsult, der allerede befinder sig på Sri Lanka, er ved at foretage en første teknisk vurdering af situationen. Udenrigsministeriet forventer en første tilbagemelding i mandag den 3. januar 2005.
- Sikring af rent drikkevand blandt andet ved brug vandrensningstabletter indgår også i en række af de aktiviteter som danske private hjælpeorganisationer med støtte fra Udenrigsministeriet gennemfører i Sri Lanka og Indonesien.
- Danske eksperter på drikkevandområdet med kendskab til Sri Lanka er indkaldt til et første møde i Udenrigsministeriet mandag den 3. januar 2005 med henblik på yderligere at tilrettelægge den videre danske indsats.

Indsætterne på vandområdet vil blive videreført og forstærket i den fortsatte udmøntning af nødhjælpsindsatsen.

Genopbygning og miljøbistand

Ud af de 300 mio. kr. vil ca. 100 mio. kr. blive brugt til genopbygningsbistand ligesom at midler til miljøbistand vil blive omlagt/fremskyndet.

Sri Lanka:

De 50 mio. kr. til genopbygningsindsatser i Sri Lanka skal komme de hårdest ramte områder til gode på øst og sydøst kysten, hvor 45.000 menes dræbt og ca. 1 mio. er hjemløse. Indsatsen vil blive koncentreret om vand og sanitet. Flere danske virksomheder er aktive i Sri Lanka, og der vil kunne bygges videre på deres erfaringer. Indsatsen leder godt op til en langt større indsats på vandområdet, som er under forberedelse finansieret under de blandede kreditter.

Danmark yder p.t. bistand til Sri Lanka med det formål at understøtte fredsprocessen i landet. Der er afsat 156 mio. kr. i perioden 2003-2005, som bl.a. anvendes til våbenhvileobservatør-korpset SLMM, genbosætning af flygtninge og internt fordrevne, menneskerettigheder og minerydning. Disse initiativer vil blive fortsat.

Indonesien

Den danske indsats på 50 mio. kr. vil kunne anvendes til rent vand og sanitet. Andre muligheder vil være bidrag til en mulig genopbygningstrustfond til infrastruktur herunder skoler og hospitaler. Der vil også være mulighed for at anvende blandede kreditter i den langsigtede genopbygningsindsats.

De miljømæssige konsekvenser af flodbølgen forventes at være meget omfattende - ikke mindst på Sumatra i Indonesien. Vandressourcer og kystzonemiljøet er ødelagt. En miljøindsats i Indonesien er allerede forudset i Regeringens Miljøstrategi fra juli 2004, men indsatsen vil nu blive fremskyndet og forøget, således at der allerede i 2005 iværksættes et program på 100 mio. kr. Indsatsen vil fokusere på de områder, der især er påvirket af flodbølgen, særlig det nordlige Sumatra og omfatte indsatser indenfor vandforsyning og sanitet, vandressource- forvaltning, affaldshåndtering, kystzone- og naturressource-forvaltning, med en særlig fokus på udsatte og fattige befolkningsgrupper.

Danmark yder bistand i størrelsesordenen 15-20 mio. kr. om året til fremme af menneskerettigheder, bekæmpelse af korruption og bekæmpelse af terrorisme. En begrænset del af disse midler har været anvendt i Aceh. Denne indsats vil blive fortsat.

Thailand

En bevilling på ca. 50 mio. kr. til byudvikling er under forberedelse. Det vil nu blive drøftet med Thailand om en del af denne bevilling (ca. 20 mio.kr.), som fortrinsvis forudses anvendt til bymiljøplanlægning, affaldshåndtering i nordlige provinser af Thailand, vil kunne omdefinere til indsatser i katastrofeområdet enten indenfor byudvikling eller inden for andre miljømæssige områder, som Thailand måtte have behov for i lyset af flodbølgen.

Koordination

Den overordnede koordination sker gennem Inter Agency Standing Committee, hvor alle cheferne for de relevante FN-organisationer er medlemmer. OCHA, FN's Kontor for Humanitær Bistand, (chef Jan Egeland) har det operative koordineringsansvar. Dennes deputy, svenskeren Margareta Wahlström, er udsendt af generalsekretæren som særligt ansvarlig for koordinationen

af operationen i regionen. Danmark har kontakt til OCHA direkte, såvel som gennem FN-missionen i Geneve, og bidrager derigennem til at sikre en så effektiv koordination af den danske indsats med den internationale nødhjælpsindsats som muligt.

Dansk holdning

Fra dansk side er den generelle linie vedr. international koordination:

- at FN skal stå for den overordnede koordination af nødhjælpsindsatsen – genopbygningsindsatsen koordineres under de traditionelle strukturer (CG-mødestruktur)
- at vi støtter FN's koordinerende rolle økonomisk og ved at stille eksperter til rådighed, og
- at det er vigtigt at undgå, at der opbygges parallelstrukturer i felten med alvorlig overlapning, effektivitets tab og forvirring til følge.

Andre landes holdninger

Der blev i september 2003 indgået en samarbejdsaftale mellem EU og FN, der sigter på at sikre overordnede FN koordinering i humanitær krisestyring. Likeminded lande, herunder særligt Sverige, Nederlandene og Storbritannien lægger vægt på, at der ikke skabes parallelle strukturer og mener at koordinationsarbejdet skal varetages af FN systemet.

Overvejelser om nærhedsprincippet er ikke relevante i forbindelse med dette dagsordenspunkt.

Folketingets Europaudvalg har ikke tidligere modtaget samlenotat om sagen.